

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
на III рівень вищої освіти «доктор філософії»
галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Ірпінь– 2018

ЗМІСТ

	Стор.
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ПРОГРАМА	6
МОДУЛЬ 1. ФІНАНСИ	6
1.1. Фінанси, їх сутність та роль в ринковій економіці	6
1.2. Державні фінанси	8
1.3. Бюджет, його доходи та видатки	9
1.4. Бюджетний устрій і бюджетна система. Бюджетний процес	11
1.5. Податки і податкова система	13
1.6. Фінансовий ринок	15
1.7. Корпоративні фінанси	17
1.8. Фінанси домогосподарств	19
1.9. Міжнародні фінанси	20
1.10. Фінансова безпека	22
1.11. Світова фінансова думка	23
МОДУЛЬ 2. БАНКІВСЬКА СПРАВА	24
2.1. Гроші, їх сутність та роль в економіці	24
2.2. Кредит, його сутність та роль в економіці	26
2.3. Банки і банківська діяльність	27
МОДУЛЬ 3. СТРАХУВАННЯ	29
3.1. Страхування, його сутність і роль в економіці	29
3.2. Страховий ринок	29
3.3. Страхова діяльність	31
СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ТА КРИТЕРІЇ	32
ОЦІНЮВАННЯ	
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	33

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування на III рівень вищої освіти «доктор філософії» галузі знань «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування» розроблена на основі освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії, затвердженої у 2016 р.

Мета вступного фахового випробування зі спеціальності — відбір до навчання в аспірантурі осіб, які продемонстрували найвищий рівень засвоєння фундаментальних та прикладних знань та вмінь, отриманих в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» і «спеціаліст» зі спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування».

Головними завданнями фахового вступного випробування є: виявлення необхідних компетентностей для успішного проведення досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування; розширення наукового світогляду; оволодіння знаннями, необхідними для проведення досліджень; розширення загального кругозору (філософського, психолого-педагогічного, методологічного тощо); розвиток інноваційного мислення, творчих (креативних) здібностей, здатності здійснювати самостійне оригінальне дослідження, здатності до самомотивації та само оцінювання; оволодіння досвідом творчої пошукової інформації; оперування інформацією зі спеціальності, генерування нових ідей, знаходження оптимальних шляхів вирішення проблем наукового характеру та прогнозування наслідків; удосконалення інтелектуальних і пізнавальних здібностей.

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників. Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії вступники до аспірантури повинні мати ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі загальних нормативних та спеціалізованих фахових дисциплін, що передбачені навчальними планами зі спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма фахового вступного випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись в аспірантурі Університету державної фіскальної служби України з метою здобуття освітньо-наукового рівня «доктор філософії» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Програма має міжпредметний характер з охопленням ключових аспектів відповідних навчальних дисциплін. Модулі програми відповідають компетенціям, для виконання яких має бути підготовлений магістр (спеціаліст). Порядок проведення вступного фахового випробування визначається Правилами прийому до аспірантури УДФСУ.

Програма фахового вступного випробування складається з пояснювальної записки, змісту фахових вступних випробувань з фінансів, банківської справи та страхування, критеріїв оцінювання результатів фахового вступного випробування, списку використаних джерел.

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

МОДУЛЬ 1. ФІНАНСИ

1.1. Фінанси, їх сутність та роль в ринковій економіці

Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна сфера суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення та розвитку фінансів. Генезис та еволюція фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна й історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Макро- і мікрорівень фінансів. Національні та міжнародні фінанси.

Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансів. Прості та складні фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Функції фінансів як виявлення сутнісних ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів. Розподільна функція, її зміст. Об'єкти і суб'єкти розподілу та перерозподілу вартості національного продукту. Контрольна функція. Взаємозв'язок розподільної і контрольної функцій. Дискусійні питання щодо сутності та функцій фінансів.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення. Фінансове регулювання і фінансове стимулювання соціально-економічного розвитку. Роль фінансів у забезпеченні сталого економічного розвитку.

Поняття фінансової системи та теоретичні основи її побудови. Правові та організаційні основи фінансів. Верховенство права як об'єктивний чинник розвитку фінансів. Норми фінансового права. Сутність норм фінансової регламентації. Державне регулювання фінансових відносин. Права законодавчих, виконавчих та судових органів державної влади щодо загального управління фінансовими потоками. Оперативне управління фінансами, його суб'єкти. Управлінські функції

фінансових органів, розмежування функцій між ними. Фінансові інститути, їх функції та роль.

Фінансова політика як складова економічної політики держави. Складові фінансової політики. Завдання та принципи фінансової політики. Фінансова стратегія і тактика. Обумовленість фінансової політики політичним курсом та економічною концепцією розвитку країни. Пріоритети фінансової політики. Макрофінансова стабілізація та стимулювання економічного зростання. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин, його роль у реалізації фінансової політики. Складові елементи фінансового механізму. Кількісні та якісні параметри фінансового впливу на соціально-економічний розвиток. Фінансове регулювання, його методи та інструменти.

Фінансове планування та прогнозування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика. Фінансовий контроль. Зміст фінансового контролю, його призначення. Види, форми і методи фінансового контролю. Фінансовий моніторинг. Суб'єкти фінансового контролю в Україні, їх функції.

1.2. Державні фінанси

Поняття державних (публічних) фінансів. Державні фінанси як фінансова категорія. Склад і структура державних фінансів. Державний бюджет, фонди цільового призначення, фінанси державних підприємств. Система державних фінансів за їх ієрархічним рівнем: загальнодержавні та місцеві фінанси.

Державні доходи і державні видатки як основоположні категорії державних фінансів. Джерела формування державних доходів, фактори їх зростання. Податки як головний дохід держави. Державні позики як антиципація податків. Неподаткові доходи держави. Державні фінанси як інструмент регулювання економіки. Проблеми розвитку державних фінансів на сучасному етапі економічного розвитку. Державний фінансовий менеджмент.

Бюджет держави як головна ланка в системі державних фінансів. Функції держави у формуванні бюджету. Багатогранність бюджету держави як суспільного явища, його економічний та матеріальний зміст і форми прояву. Роль і місце бюджету в перерозподільних відносинах у суспільстві. Бюджетна централізація ВВП та її межі. Об'єктивна тенденція зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що їй протидіють. Бюджетні потоки та управління ними.

Необхідність створення і призначення державних цільових фондів, принципи їх організації та види. Джерела формування доходів і напрямки видатків державних цільових фондів, управління їх коштами.

Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні фінансових ресурсів держави та покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського. Види державного кредиту. Внутрішні та зовнішні державні запозичення. Кредитори держави на внутрішньому і зовнішньому фінансових ринках. Форми внутрішнього державного кредиту. Державні позики, їх види. Класифікація внутрішніх державних позик. Спрямування частини вкладів населення у державний кредит. Казначейські позики. Форми зовнішнього державного кредиту. Державні зовнішні позики. Позики міжнародних фінансових організацій. Міжурядові позики та комерційні запозичення на зовнішніх фінансових ринках.

Державний борг. Види державного боргу. Структура державного боргу, механізм його формування. Боргова залежність держави, її критичний рівень. Вплив державного боргу на фінансовий стан держави. Управління державним боргом і його обслуговування. Борговий ризик-менеджмент.

Місцеві фінанси, їх склад та роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань. Фінансові ресурси місцевих органів влади та місцевого самоврядування. Склад доходів місцевих бюджетів. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Загальний і спеціальний фонди місцевих бюджетів. Видатки місцевих

бюджетів. Обов'язкові видатки і видатки на реалізацію делегованих центральною владою повноважень. Соціальна направленість видаткової частини місцевих бюджетів.

Місцеві позики. Обслуговування боргу місцевих рад. Проблеми зміцнення доходів місцевих бюджетів.

Особливості фінансів підприємств комунального господарства.

1.3. Бюджет, його доходи і видатки

Державний бюджет як фінансова категорія. Державний бюджет як основний фінансовий план держави. Правовий характер бюджету як фінансового плану. Роль бюджету у віддзеркаленні економічної та соціальної політики держави. Структура бюджету держави та чинники, що її визначають. Методи формування доходів бюджету.

Стан бюджету: дефіцит/профіцит, їх визначення. Причини виникнення бюджетного дефіциту. Види бюджетного дефіциту і методи його розрахунку. Фінансування бюджетного дефіциту, його інфляційні та неінфляційні джерела. Межі дефіцитного фінансування.

Склад і структура доходів бюджету України, їх класифікація. Правове регулювання формування доходів. Особливості структури формування доходів бюджету України. Податкові доходи бюджету та їх характеристика. Неподаткові доходи бюджету, їх характеристика. Доходи від власності та підприємницької діяльності. Доходи від операцій з капіталом. Доходи рентного характеру. Інші неподаткові доходи бюджету. Офіційні трансферти та їх роль у формуванні доходів окремих бюджетів. Державні позики та емісійний дохід.

Видатки бюджету України та їх класифікація. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Класифікація бюджетних видатків: функціональна, відомча, програмна та економічна. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії. Бюджетне фінансування

видатків. Відомча та програмно-цільова система бюджетного фінансування. Форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування, державні інвестиції, бюджетні кредити, державні трансферти.

Завдання та засади державного фінансування економіки. Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.

Соціальні видатки бюджету в соціально-орієнтованій ринковій економіці. Соціальна політика держави та її вплив на обсяги бюджетного фінансування соціальних видатків. Склад соціальних видатків: видатки на соціальний захист, соціальне забезпечення і соціальну сферу. Соціальне й медичне страхування, їх роль у реалізації соціальної політики та вплив на обсяги бюджетного фінансування. Вихідні основи планування і фінансування соціальних видатків. Форми і види соціального захисту населення, склад видатків бюджету на соціальний захист населення.

Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація, основи їх кошторисного фінансування. Фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів. Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Основи бюджетного фінансування охорони здоров'я, роль і місце бюджету у фінансовому забезпеченні медицини. Бюджетні заклади охорони здоров'я, організація їх фінансової діяльності. Бюджетне фінансування закладів культури. Склад видатків бюджету на культуру. Бюджетне фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху.

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування. Видатки бюджету на державне управління, їх склад та засади фінансування.

Економічні основи бюджетного планування. Методи бюджетного планування. Рівні та етапи бюджетного планування. Вдосконалення бюджетного планування і регулювання бюджетів на основі розширення повноважень органів місцевого самоврядування.

1.4. Бюджетний устрій і бюджетна система. Бюджетний процес

Поняття бюджетного устрою та бюджетної системи. Особливості бюджетної системи при унітарному та федеральному державному устрої. Основи бюджетного устрою: виділення видів бюджетів; встановлення принципів побудови бюджетної системи; організація розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; встановлення характеру і форми взаємовідносин між бюджетами. Види бюджетів. Центральний бюджет держави, його призначення. Місцеві бюджети, їх види. Централізовані регіональні бюджети та бюджети громад місцевого самоврядування. Принципи побудови бюджетної системи. Альтернативні принципи єдності бюджетної системи та автономності кожного бюджету. Визначальні ознаки єдності бюджетної системи. Поняття і характерні ознаки принципу автономності бюджетів, його забезпечення. Автономність бюджетів як визначальна передумова раціональної і ефективної фінансової діяльності місцевих органів влади і управління. Фіскальний федералізм як основа розбудови ефективної бюджетної системи.

Засади розмежування видатків і доходів між окремими бюджетами. Територіальний та відомчий підходи до розподілу видатків. Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу доходів між бюджетами. Власні, закріплені та регулюючі доходи. Чинники і порядок закріплення доходів. Види регулюючих доходів і методи бюджетного регулювання. Фінансове вирівнювання і бюджетне регулювання. Міжбюджетні трансферти. Характер та форми взаємовідносин між бюджетами. Субсидіювання та його види: субсидії, субвенції,

дотації. Порядок виділення та використання окремих видів субсидій. Бюджетні позички, їх причини, порядок виділення і погашення.

Бюджетне право і його роль у побудові бюджетної системи та організації бюджетного процесу. Бюджетний кодекс України. Принципи побудови бюджетної системи України, їх оцінка. Склад бюджетної системи України. Державний бюджет України, його призначення, склад та структура доходів і видатків.

Бюджетний процес. Сутність та складові бюджетного процесу, його регламентування. Бюджетні повноваження суб'єктів бюджетного процесу.

Бюджетний менеджмент, його сутність, складові і роль. Бюджетування як складова бюджетного менеджменту, пов'язана з розробленням і аналізом бюджетів на макрофінансовому рівні.

Організація бюджетного планування. Порядок складання проекту Державного бюджету України. Інформація для прогнозних і планових розрахунків. Засади складання проекту Державного бюджету.

Розгляд проекту Державного бюджету в Кабінеті Міністрів. Представлення проекту бюджету Верховній Раді України, його розгляд в комісіях і комітетах. Представлення проекту Державного бюджету на сесії Верховної Ради України. Порядок внесення доповнень і зауважень до проекту бюджету. Затвердження Державного бюджету. Закон про Державний бюджет, його зміст.

Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету. Інформація для складання проектів місцевих бюджетів. Розгляд проекту бюджету в органах виконавчої і законодавчої влади, внесення в нього поправок і зауважень. Затвердження місцевих бюджетів та їх виконання.

Бюджетна класифікація доходів і видатків, її роль у бюджетному процесі та виконанні бюджету. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету, порядок та терміни його складання, внесення змін та доповнень.

Поняття бюджетного фінансування та його організація. Основні принципи фінансування видатків бюджету. Розпорядники коштів, їх права та обов'язки.

Ступені розпорядників коштів з Державного і місцевих бюджетів. Фінансування видатків за відомчою та програмною класифікацією.

Касове виконання бюджету в Україні. Органи, які беруть участь у касовому виконанні бюджету, розподіл функцій між ними. Касове виконання дохідної частини бюджету. Грошові кошти бюджету. Джерела формування та напрямки використання грошових коштів бюджету. Касове виконання видаткової частини бюджету.

1.5. Податки і податкова система

Податок як вихідна категорія державних фінансів. Сутність податків, їх функції та роль. Історичний розвиток форм оподаткування. Податки та інші форми платежів до бюджету - плата, внески і відрахування, збори. Основні напрямки регулювання економіки за допомогою податків. Дискусійні питання функцій податків. Елементи системи оподаткування. Види податкових ставок та методи їх побудови. Універсальні та диференційовані податкові ставки. Тверді і процентні ставки. Види процентних ставок. Податковий кредит, податкова знижка, податкове зобов'язання. Класифікація податків, її ознаки. Податкова система, її структура. Основні етапи становлення та розвитку податкової системи України. Склад і структура податкової системи України. Податкова політика України в сучасних умовах. Необхідність реформування податкової системи.

Сутність податку на додану вартість (ПДВ), його зародження, розвиток і роль. Порядок обчислення і сплати ПДВ. Проблематика і дискусійні питання ПДВ в Україні. Акцизний збір в Україні як форма специфічних акцизів, його недоліки і переваги, порядок обчислення і сплати. Мито в Україні. Митна політика та її цілі. Платники мита і об'єкт оподаткування. Порядок визначення митної вартості. Види процентних ставок: преференційні, пільгові, повні.

Прибуткове оподаткування як основна сучасна форма прямого оподаткування, його роль і види. Податок на прибуток підприємств. Платники і ставки податку на

прибуток. Об'єкт оподаткування. Поняття валового доходу, перелік надходжень, що включаються і не включаються до скоригованого валового доходу. Поняття валових витрат, перелік витрат, що включаються і не включаються до складу валових витрат. Порядок обчислення і сплати податку на прибуток. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування, його бюджетне значення. Переваги і недоліки прибуткового оподаткування громадян. Порядок оподаткування доходів громадян від роботи за найманням. Оподаткування доходів громадян, що займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи, його форми. Фіксований податок, умови щодо його сплати шляхом придбання патенту. Ставки фіксованого податку. Оподаткування доходів фізичних осіб від підприємницької діяльності за декларацією.

Спрощена система оподаткування. Особливості нарахування і сплати єдиного податку для юридичних осіб та для фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності. Фіксований сільськогосподарський податок, його платники і форми сплати.

Платежі за ресурси. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів (лісовий дохід), його сутність і призначення. Види і форми лісового доходу. Збір за спеціальне використання водних ресурсів (плата за воду), його платники і об'єкт оподаткування. Збір на геологорозвідувальні роботи. Рентна плата за нафту і газ, її платники і ставки. Платежі за користування надрами. Форми плати за землю: земельний податок та орендна плата. Особливості встановлення ставок для різних платників та видів діяльності.

Державне мито, його сутність і види. Побудова ставок державного мита. Порядок сплати державного мита і його перерахування до бюджету.

Місцеві податки і збори в Україні. Повноваження місцевих органів влади щодо встановлення місцевих податків і зборів.

Характер, призначення і бюджетна роль неподаткових платежів. Групи неподаткових платежів.

Сутність і складові податкового менеджменту. Облік платників податків. Особовий рахунок платника податку. Розстрочка та відстрочка податкових зобов'язань платника. Податковий борг (недоїмка). Пеня. Камеральна перевірка. Документальна перевірка. Оскарження дій податкових органів.

1.6. Фінансовий ринок

Фінансовий ринок, його функції і роль. Фінансовий ринок як сфера руху позичкового капіталу. Кругообіг позичкового капіталу на фінансовому ринку. акумуляція заощаджень, їх трансформація в інвестиції. Сегменти фінансового ринку. Ринок грошей та ринок капіталів. Ринок цінних паперів та кредитний ринок. Ринок похідних та структурованих фінансових інструментів. Валютний ринок. Суб'єкти фінансового ринку. Місце і роль держави на фінансовому ринку.

Фінансові інструменти та їх види. Стандартизовані та нестандартизовані фінансові інструменти. Цінні папери як вид фінансових інструментів, їх економічна та правова природа. Цінний папір як фінансова вимога. Цінний папір як носій майнових та інших прав інвестора. Документарна та бездокументарна форма випуску фінансових інструментів. Фінансові інновації.

Особливість ринку грошей як ринку короткострокових високоліквідних фінансових активів. Функції грошового ринку. Забезпечення руху короткострокових ліквідних фінансових потоків, купівлі-продажу грошей як засобів платежу. Ринок банківських позичок як ринок короткострокових та середньострокових позичок для фінансування оборотного капіталу. Інструменти ринку грошей. Вексель як дисконтний фінансовий інструмент. Казначейські векселі, їх особливості та значення для грошового ринку.

Ринок пайових цінних паперів. Акція як титул власності (частка в статутному капіталі). Класифікація акцій. Емісія, реєстрація та розміщення акцій. Методи розміщення. Основні показники, що використовуються для характеристики акцій. Дохід (чистий прибуток) на акцію. Коефіцієнт сплати дивідендів. Курс (ціна) акції.

Ринок боргових цінних паперів. Облігації та їх класифікація. Ринки державних і корпоративних облігацій. Муніципальні облігації та їх особливості. Основні показники, що використовуються для характеристики облігацій. Дохідність і рейтинг облігацій.

Ринок похідних фінансових інструментів. Учасники ринку та мотивація їхньої участі. Хеджування та спекуляція. Види похідних фінансових інструментів. Стандартизовані та нестандартизовані похідні фінансові інструменти. Форвардні контракти та їх особливості. Ф'ючерсні контракти, їх значення. Ф'ючерсні біржі. Роль розрахункової палати біржі. Фінансові ф'ючерсні контракти. Опціони та їх особливості. Американський та європейський опціони, опціон на купівлю і на продаж. Опціони на акції, індекси, ф'ючерсні контракти, валюту. Контракти «своп». Процентні свопи. Валютні своп». Варанти, права власників.

Ціноутворення на фінансовому ринку. Фундаментальний і технічний аналіз, їх методи та значення для вивчення ринку і прийняття рішень.

Види організаційно-оформлених фінансових ринків. Фондова біржа. Методи визначення біржових цін. Види біржових угод. Організація торгівлі цінними паперами. Поняття лістингу та делістингу. Фондові індекси та їх значення.

Сутність, призначення і роль ринку фінансових послуг. Фінансове посередництво як основа ринку фінансових послуг. Види і роль фінансових посередників, їх класифікація. Депозитні та недепозитні фінансові посередники. Допоміжні фінансові корпорації. Учасники Національної депозитарної системи України. Торгівці цінними паперами, види їх діяльності. Фінансові інститути як інституційні інвестори, їх інвестиційна політика. Державне регулювання ринку фінансових послуг: види та форми. Органи регулювання та нагляду ринку фінансових послуг. Саморегульовані організації та об'єднання професійних учасників.

1.7. Корпоративні фінанси

Сутність корпоративних фінансів та принципи їх організації. Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм та форм власності. Фінансовий менеджмент як система управління корпоративними фінансами.

Сутність і значення грошових розрахунків у діяльності підприємств. Форми безготівкових розрахунків та їх використання в діяльності підприємств. Готівкові грошові розрахунки на підприємстві, їх організація та сфера застосування. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Економічні та фінансові санкції у системі грошових розрахунків і платежів.

Фінансові ресурси підприємств, їх сутність та призначення. Джерела формування фінансових ресурсів на мікрорівні. Розміщення фінансових ресурсів підприємств. Ефективність використання фінансових ресурсів. Економічна сутність капіталу акціонерного товариства. Фактори, що впливають на обсяг капіталу. Структура капіталу акціонерного товариства. Власний капітал і його формування. Статутний капітал. Пайовий капітал. Додатковий капітал. Резервний капітал. Нерозподілений прибуток. Управління формуванням власного капіталу підприємства. Довгострокові фінансові зобов'язання. Короткострокові фінансові зобов'язання. Кредиторська заборгованість. Управління кредиторською заборгованістю. Управління позичковим капіталом.

Вартість капіталу. Базова концепція визначення вартості капіталу. Вартість капіталу як міра прибутковості. Визначення вартості власного капіталу. Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позик. Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція та ринкова вартість капіталу. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу. Фінансовий леверідж. Ефект фінансового леверіджу. Оптимізація структури капіталу.

Активи підприємства, їх склад і структура, оцінка. Зміст управління необоротними активами. Управління оновленням основних засобів. Управління

фінансуванням необоротних активів. Зміст і задачі управління оборотними активами. Управління виробничими запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Управління грошовими коштами. Джерела формування оборотних активів підприємства та шляхи забезпечення їх оптимальної структури. Стратегія фінансування оборотних активів.

Грошові фонди підприємств їх склад та призначення. Грошові надходження підприємств. Грошові потоки, їх види та класифікація. Управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва. Доходи підприємств, їх сутність і склад. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Фактори, які впливають на формування прибутку. Рентабельність, її сутність, методи обчислення і показники. Формування чистого прибутку підприємств і його використання. Дивідендна політика акціонерного товариства. Нерозподілений прибуток і його використання. Зміст і задачі управління формуванням прибутку. Управління прибутком від операційної діяльності. Аналіз беззбитковості. Максимізація прибутку підприємств. Операційний леверидж. Сутність і задачі управління розподілом прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств. Управління використанням чистого прибутку.

Сутність і види інвестицій підприємств. Формування інвестиційної політики підприємств. Форми реальних інвестицій і особливості управління ними. Капітальні вкладення. Управління джерелами фінансування капітальних вкладень. Окупність капітальних вкладень та її розрахунок. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємств. Фінансова інвестиційна діяльність підприємства. Управління фінансовими інвестиціями. Формування інвестиційного портфеля. Оцінка привабливості та дохідності об'єктів вкладень підприємств.

Економічна сутність фінансових ризиків в діяльності підприємств. Основні види фінансових ризиків. Фактори, що впливають на рівень фінансових ризиків. Визначення рівня ризику та його впливу на фінансовий стан підприємства і на його прибутковість. Зміст управління фінансовими ризиками. Способи уникнення та

нейтралізації фінансових ризиків в фінансовій діяльності підприємств. Страхування ризиків. Мінімізація ризиків.

Характеристика фінансової звітності підприємства. Зміст і задачі аналізу фінансових звітів. Система показників оцінки фінансового стану підприємства. Комплексний аналіз фінансового стану підприємства.

Зміст та завдання антикризового фінансового управління підприємством. Методи діагностики фінансової кризи на підприємстві. Система попереднього реагування на загрозу банкрутства і комплекс упереджувальних заходів. Фінансова санація підприємства в системі антикризового управління. Менеджмент санації підприємства, його функції та завдання. Методи фінансування санації підприємства. Управління внутрішніми джерелами фінансування та залученням зовнішніх фінансових джерел. Реструктуризація в системі антикризового фінансового управління підприємством. Організаційно-фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

Сутність фінансового планування та його значення в діяльності підприємств. Методи та інструменти фінансового планування. Види фінансових планів, їх характеристика та особливості. Бюджетування в системі фінансового планування. Сутність та значення фінансового прогнозування в діяльності підприємств.

1.8. Фінанси домогосподарств

Особливості фінансів домогосподарств і сфера їх функціонування. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини домогосподарств. Джерела і форми доходів домогосподарств. Грошові та натуральні доходи. Характеристика сукупних доходів та доходів, що залишаються у розпорядженні домогосподарств. Номінальні і реальні доходи. Бюджет прожиткового мінімуму. Заробітна плата та її роль у формуванні доходів бюджету домогосподарств. Соціальні та страхові виплати. Доходи домогосподарств від підприємницької діяльності. Процентні доходи і дивіденди. Доходи від продажу цінних паперів, нерухомості, особистого та

домашнього майна. Доходи від продажу продукції підсобного господарства. Вплив держави на формування доходів бюджету домогосподарств.

Споживча поведінка домогосподарств. Гранична схильність до споживання. Гранична схильність до заощаджень. Домогосподарства на фінансовому ринку.

Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація. Фінансові рішення домогосподарств щодо розміщення доходів. Обов'язкові платежі домогосподарств: податки і відрахування до державних соціальних фондів, комунальні та інші щомісячні платежі. Поточні та капітальні витрати на споживання. Грошові заощадження. Депозитні та кредитні операції домогосподарств з банками і кредитними спілками. Споживчі кредити та кредити під заставу, порядок їх надання та погашення.

Інвестиційна діяльність та формування інвестиційного портфеля домогосподарств. Капітальні інвестиції у нерухомість, основний капітал, нематеріальні активи. Фінансові інвестиції у цінні папери, корпоративні права, депозити, банківські метали. Фактори, що впливають на формування інвестиційного портфеля домогосподарств: дохідність, ризик вкладання капіталу, строки, мета інвестування, доступність об'єктів інвестицій, інфляційні процеси, наявність державних гарантій тощо.

1.9. Міжнародні фінанси

Міжнародні фінанси, їх сутність, значення і роль в сучасній світовій економіці. Вплив інтернаціоналізації, інтеграції і глобалізації на міжнародні фінанси. Внутрішня структура міжнародних фінансових відносин: світовий фінансовий ринок, міжнародна валютна система, міжнародні валютні операції, міжнародні розрахунки, міжнародні фінансові інститути. Регулювання міжнародних фінансових відносин. Міжнародне право як сукупність міжнародних правових норм регулювання відносин на приватноправовому і публічно правовому рівнях.

Світові фінансові ринки і міжнародні фінансові потоки. Фінансові ризики на міжнародних фінансових ринках. Роль ТНК у розвитку світових фінансових ринків та поглибленні глобалізації і всесвітньої фінансової інтеграції. Міжнародна валютна система, її зв'язки з національними валютними системами. Особливості сучасної міжнародної валютної системи. Валютний ринок, його регулювання. Валютний курс як вартісна категорія. Формування валютного курсу. Міжнародні розрахунки, їх балансування в національних платіжних балансах. Зміст і структура платіжного балансу. Особливості платіжного балансу і його регулювання в Україні. Міжнародні і регіональні фінансові інститути, їх значення для розвитку міжнародних і національних економік та фінансових систем.

Фінансові центри. Офшорні зони, їх особливості.

Проблеми і протиріччя інтегрування України в світову фінансову систему. Обмеженість внутрішніх ресурсів і необхідність залучення іноземних інвестицій. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями і перспективи його розвитку.

Фінанси ЄС – сучасна форма наддержавних фінансових відносин. Бюджет ЄС, його призначення і особливості. Організація бюджетного процесу. Єдина аграрна політика. Регіональна політика ЄС. Фінансування програм подолання міжрегіональних диспропорцій розвитку. Соціальна політика ЄС.

Доходи бюджету ЄС, особливості їх формування. Бюджетні видатки і їх класифікація. Субсидіарний характер бюджетних видатків. Митна політика ЄС. Створення митного союзу. Єдиний зовнішньоторговельний тариф для імпорту з третіх країн. Система колективного протекціонізму щодо захисту внутрішнього ринку ЄС. Нетарифні обмеження імпорту. Створення Європейського валютного Союзу. Взаємодія країн ЄС у формуванні спільної монетарної політики. Наслідки введення євро. Створення єдиного ринку капіталів – захист інвестора, формування умов щодо вільного руху капіталу, товарів, послуг і робочої сили. Регулювання ринку капіталу в ЄС.

Фінансові проблеми ЄС. Програма уніфікації і гармонізації державних фінансів країн-членів ЄС. Гармонізація податків, вирівнювання соціальних видатків. Протиріччя в процесах уніфікації державних фінансів. Проблеми і протиріччя у зв'язку з розширенням складу ЄС.

Проблеми фінансової інтеграції України до Європейського фінансового простору. Співпраця України з Європейським Союзом та його фінансовими інституціями. Питання платоспроможності України. Проблеми ефективності та цільового використання фінансових ресурсів, залучених від міжнародних фінансових інституцій. Проблеми інтеграції України до світової фінансової системи.

1.10. Фінансова безпека

Поняття фінансової безпеки держави. Фінансова безпека як найважливіша складова економічної безпеки держави. Внутрішні та зовнішні чинники фінансової безпеки держави.

Бюджетна безпека держави. Виконання законодавчо затверджених показників дохідної та видаткової частини як основа забезпечення бюджетної безпеки. Розміри бюджетного дефіциту, його обмеження.

Обсяг внутрішніх і зовнішніх запозичень та їх вплив на фінансову безпеку держави.

Співвідношення державного боргу і основних макроекономічних показників: загальний обсяг зовнішнього державного боргу до ВВП; платежі з обслуговування державного боргу в обсязі доходів бюджету, загальний обсяг зовнішнього боргу до обсягу річного експорту, платежі з обслуговування зовнішнього боргу до обсягу річного експорту, державний борг на душу населення.

Фінансова спроможність держави з обслуговування державного боргу. Дефолт.

Грошовий обіг та інфляція. Співвідношення між темпами зростання грошової маси, споживчих цін, ВВП. Рівень інфляції.

Золотовалютні резерви як складова фінансової безпеки держави. Стійкість національної валюти, її курс і конвертованість. Нагромадження необхідного обсягу золотовалютних резервів.

Ефективність фінансового ринку, його зв'язок з фінансовою безпекою держави. Показники ефективності: капіталізація ринку цінних паперів, рівень відсоткових ставок, біржові гарантії угод.

Фінансовий стан реального сектору економіки і фінансова безпека держави. Показники фінансової стабільності підприємств. Конкуレントоспроможність вітчизняних товарів як складова фінансової безпеки. Митний захист національного товаровиробника.

Залежність фінансової безпеки держави від інтеграційних і глобалізаційних процесів у світовій економіці.

1.10. Світова фінансова думка

Методологічні і теоретичні засади фінансової науки. Теорії державних фінансів англійської класичної політекономії (В. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо). Принципи оподаткування А. Сміта. Непродуктивна сутність державних видатків як гальмо у нагромадженні капіталу. Розвиток і диверсифікація ринкових відносин, їх вплив на фінансову думку. Закон розширення державної діяльності, державне стимулювання нагромадження капіталу (А. Вагнер).

Фінансові методи державного регулювання ринкової економіки. Концепція державних фінансів Дж. Кейнса. Розвиток концепції дефіцитного фінансування, вбудованого бюджетного стабілізатор", компенсаційної теорії фінансів, мультиплікатора-акселератора в теоріях кейнсіанської школи.

Маржиналізм, мікроекономічний рівень дослідження фінансів. Демократизація суспільства та її вплив на фінансову науку. Теорії суспільного товару, суспільних

благ і суспільного вибору (Е. Ліндаль, К. Віксель, П. Самуельсон, Дж. Б'юкенен). Неокласичні теорії державних фінансів. Обмеження державного втручання в економіку, підвищення його ефективності, зростання інвестицій в людський капітал (Т. Шульц). Монетаристська концепція, пріоритет грошово-кредитної політики, обмеження зростання державних видатків і податків (М. Фрідмен).

Взаємообумовленість і взаємозв'язок фінансових теорій. Кейнсіансько-монетаристський синтез грошово-кредитних методів державного регулювання. Поєднання фіскальної та монетарної політики. Сучасний неокейнсіанський синтез, зв'язок макро- і мікроекономічних методів дослідження в фінансовій науці. Фінансові аспекти в постіндустріальній моделі розвитку: інтелектуальний капітал і інноваційно-інформаційні технології.

Теоретичні дослідження фінансового ринку. Теорія приведеної вартості (І. Фішер). Ризик і ціна капіталу (Г. Марковіц, В. Шарп). Гіпотеза ефективного ринку (Ю. Фама). Поведінкова психологія на фінансовому ринку (Д. Канеман, В. Сміт). Гіпотеза фрактального ринку (Е. Петерс). Теорії корпоративних фінансів. Структура капіталу (М. Міллер).

МОДУЛЬ 2. БАНКІВСЬКА СПРАВА

2.1. Гроші, їх сутність та роль в ринковій економіці

Предмет науки про гроші і кредит. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма вияву суспільних відносин. Специфіка вияву суті грошей у різних економічних системах. Гроші як гроші й гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини й механізм демонетизації золота. Ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей від

урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей. Електронні гроші. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей.

Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей за різних їх форм. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент. Функції грошей та їх еволюція. Дискусії щодо функцій сучасних грошей.

Роль грошей у ринковій економіці. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні і соціальні процеси. Грошове середовище як фактор впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів. Вплив зміни кількості грошей на основні макро- та мікроекономічні процеси. Гроші як інструмент регулювання економіки. Зміна впливу кількісних параметрів грошей на економіку в коротко- та довгострокових інтервалах. Еволюція ролі грошей в економіці України.

Теорії грошей. Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. Трансакційний варіант І. Фішера. Кембриджська версія кількісної теорії. Кон'юнктурна теорія грошей М. Туган-Барановського.

Внесок Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів щодо оцінки ролі держави в економічному регулюванні та механізмів впливу на економіку. Передатковий механізм у трактуванні Дж. Кейнса. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій. Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Особливості монетаристських трактувань ролі держави в регулюванні економіки. Внесок М. Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії. Зближення

позицій монетаристів та неокейнсіанців у їхніх поглядах на грошово-кредитну політику в сучасних умовах. Кейнсіансько-неокласичний синтез.

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємозв'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту. Економічна основа та загальна схема грошового обороту. Структурні складові грошового обороту за їх економічним змістом.

Маса грошей, що обслуговує грошовий оборот, її склад та фактори зміни. Базові гроші. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Попит на гроші, його сутність та чинники зміни. Сутність та особливості функціонування грошового ринку. Вплив попиту на сталість грошей. Проблема монетизації економіки України.

Суть та структура грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого й кредитного обігу. Створення і розвиток грошової системи України. Дискусії щодо місця фіскальної та грошово-кредитної політики в регулятивному механізмі. Сутність та закономірності розвитку інфляції. Особливості інфляції в Україні. Дискусійні проблеми щодо інфляції в Україні.

2.2. Кредит, його сутність та роль в ринковій економіці

Необхідність, сутність і роль кредиту. Об'єкти, суб'єкти та типи кредитних відносин. Позичковий капітал і кредит. Стадії та закономірності руху кредиту. Характеристика форм, видів та функцій кредиту. Позичковий процент: сутність, види, економічні межі та фактори зміни ставки процента. Теорія вибору портфеля активів. Ризикова та строкова структура процентних ставок. Функції та роль процента. Роль кредиту у ринковій економіці. Теорії кредиту.

Класифікація банківських кредитів. Умови кредитної угоди, кредитний договір. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Форми позичкових рахунків. Форми забезпечення повернення банківських позичок. Порядок надання і способи погашення позичок. Етапи процесу банківського кредитування. Кредитний ризик і методи управління ним. Засоби захисту від кредитного ризику.

Особливості механізму надання та погашення окремих видів кредитів. Консорціальні та паралельні кредити. Споживчий кредит. Кредити під цінні папери. Конткорентний кредит. Поточний рахунок з овердрафтом. Іпотечні кредити. Факторингові та форфейтингові операції. Лізингові операції. Методи управління проблемними кредитами. Контроль за використанням і погашенням кредиту. Кредитні санкції. Кредитний портфель банку: поняття, зміст та структура, етапи процесу управління, моніторинг та контроль. Інвестиційне кредитування: сутність, мета та економічна природа. Методи зниження ризиків при інвестиційному кредитуванні. Іпотечне кредитування: зміст, структура та основні компоненти механізму. Іпотечні інструменти. Особливості кредитування сільськогосподарських виробників. Проблеми розвитку кредитних відносин в Україні.

2.3. Банки і банківська діяльність

Банківська система: сутність, принципи побудови та функції. Комерційні банки: сутність, порядок створення, організаційна структура, функції. Призначення, статус та основи організації центрального банку. Функції центрального банку. Інструменти грошово-кредитної політики. Активні операції банків. Пасивні операції банків. Касові операції банків. Розрахункові операції банків. Міжбанківські розрахунки. Банківські послуги. Інвестиційні проекти: сутність, джерела фінансування. Участь банків у проектному фінансуванні. Методи оцінки інвестиційних проектів. Залучення капіталу в інноваційну сферу. Стан інвестиційного ринку в Україні. Ціноутворення в інвестиційній сфері. Банківські портфельні інвестиції.

Валютні системи. Конвертованість валюти. Валютна біржа, операції. Торговельні операції банків в іноземній валюті. Неторговельні операції банків в іноземній валюті. Операції банків із торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку. Платіжний та розрахунковий баланси. Форми міжнародних розрахунків. Міжнародні кореспондентські відносини між банками. Форми міжнародного кредиту.

Банківський маркетинг, його суть та особливості. Планування комплексу банківського маркетингу. Банківський менеджмент: сутність та інструменти. Управління активами і пасивами банку. Менеджмент зобов'язань банку. Менеджмент капіталу банку. Менеджмент портфеля цінних паперів банку. Менеджмент ліквідності комерційного банку.

Банківський облік. Основні елементи банківського обліку. Звітність банків. Облік капіталу банку, депозитних, розрахункових і касових операцій банку. Облік кредитних і валютних операцій банку. Облік міжбанківських розрахунків. Банківський аудит: суть та особливості. Аудит касової роботи банку. Аудит розрахункових операцій банків. Аудит банківських кредитних операцій. Аудит міжбанківських кореспондентських розрахунків. Аудит доходів і витрат банку.

Сутність фінансової стійкості банку та способи її забезпечення. Економічні нормативи регулювання діяльності банків. Ліквідність та платоспроможність банку. Управління банківськими ризиками. Формування резервів для покриття можливих втрат банку від активних операцій.

Правове забезпечення банківської діяльності. Оподаткування комерційних банків. Банківський прибуток.

МОДУЛЬ 3. СТРАХУВАННЯ

3.1. Страхування, його сутність та роль в економіці

Необхідність страхового захисту. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Державне резервування. Самострахування, його джерела й межі доцільного застосування. Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність і функції страхування. Принципи страхування. Роль страхування в активізації бізнесу, економії коштів, що резервуються на покриття можливих утрат від непередбачених обставин, формуванні й використанні фондів соціального призначення, збільшенні обсягів інвестицій в економіку.

Поняття та ознаки класифікації страхування. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування. Класифікація за родом небезпеки. Класифікація за формами проведення: обов'язкове і добровільне страхування. Класифікація за статусом страхувальника. Класифікація за спеціалізацією страховика.

Поняття ризику в страхуванні: його види. Рівень і частота ризику та розмір шкоди. Управління ризиком. Роль ризик-менеджменту. Активне й пасивне запобігання ризику. Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності, в особистому страхуванні. Оцінка страхового ризику. Критерії визначення ціни страхування. Структура та основи розрахунку страхових тарифів.

3.2. Страховий ринок

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Спеціалізація страховиків. Управління страховими компаніями. Страхові об'єднання (ЛСОУ, МТСБУ,

Морське страхове бюро України) та їх функції. Страхові послуги як об'єкт взаємовідносин страховиків і страхувальників. Канали реалізації страхових послуг. Роль посередників – страхових агентів і брокерів. Державне регулювання страхової діяльності. Шляхи наближення законодавчої та нормативної бази страхування в Україні до міжнародних стандартів. Уповноважений орган нагляду за страховою діяльністю та його функції.

Особисте страхування, його соціально-економічне значення та основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Страхування пенсій в контексті здійснюваної в країні пенсійної реформи. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Добровільне індивідуальне і колективне страхування від нещасних випадків. Медичне страхування: форми й умови його проведення. Страхування майна юридичних осіб (вогневе страхування). Особливості страхування врожаю сільськогосподарських культур та тварин. Страхування технічних ризиків. Страхування транспортних засобів та вантажів. Особливості страхування будівель, тварин та домашнього майна громадян. Страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страховий поліс «зелена картка». Страхування відповідальності за неповернення кредитів. Страхування професійної відповідальності.

Необхідність, сутність і методи перестрахування. Форми проведення перестраховальних операцій. Співстрахування і механізм його застосування.

Сутність і завдання маркетингу в страхуванні. План маркетингу. Служба маркетингу. Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень. Страхові договори, порядок їх підготовки й укладання. Права й обов'язки сторін. Контроль за виконанням договорів. Вирішення суперечок.

Перспективи розвитку страхового ринку та ринку страхових послуг в Україні в контексті посилення процесів глобалізації економіки.

3.3. Страхова діяльність

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на ведення страхової справи. Формування прибутку страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Розподіл прибутку. Особливості оподаткування страховиків.

Поняття та значення посилення надійності страховика. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір страхових ризиків. Тарифна політика. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності. Фактичний і нормативний запас платоспроможності страховика, порядок обчислення цих показників.

Інвестиційна діяльність страхової компанії. Інвестиційна політика та стратегія. Принципи розміщення технічних і математичних резервів. Напрями вкладень страхових резервів. Оцінка ефективності страхових інвестицій.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у строки та згідно з Правилами прийому до Університету державної фіскальної служби України в 2018 році.

Фахове вступне випробування проводиться в усній формі.

Складеним вважається фахове вступне випробування, за результатами якого вступник набрав не менше 50% від загальної кількості балів.

Екзаменаційний білет містить 4 завдання, виконання кожного з них оцінюється за шкалою від 0 до 25 балів. Складання вступного фахового випробування максимально оцінюється в 100 балів. Отримані таким чином результати переводяться в оцінку за п'ятибальною системою. При цьому отримані бали оцінюються: 85, 90, 95, 100 балів – «відмінно»; 65, 70, 75, 80, 85 балів – «добре»; 50, 55, 60 балів – «задовільно». Претенденту, який набрав менше 50 балів, виставляється оцінка «незадовільно».

Вступне фахове випробування перескладанню не підлягає.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аззопарди П. Теория поведенческих финансов [Электронный ресурс] / П. Аззопарди. – URL: <http://www.fxguild.info/content/view/476/29/>.
2. Алексеєнко Л.М. Економічний словник: банківська справа, фондовий ринок (українсько-англійський тлумачний словник) / Алексеєнко Л. М., Олексієнко В. М., Юркевич А. І. – К.: Видавничий будинок «Максимум»; Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 592 с.
3. Андрущенко В.Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): [Монографія] / В.Л. Андрущенко, Т.В. Тучак. – К.: Алерта, 2013. – 384 с.
4. Андрущенко В.Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика держаних фінансів): [монографія] / Андрущенко В. Л. – Львів: Каменяр, 2000. – 303 с.
5. Банківська безпека : навч. посіб. / О.Д. Вовчак, Ю.О. Самура, В.А. Сидоренко, В.А. Вареник. –К. : Знання, 2013. –237 с.
6. Банківські операції: підручник / [А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.]; за ред. д. е. н., проф. А.М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2000. – 384 с.
7. Белінська Я.В. Валютно-курсове регулювання: проблеми теорії і практики: [монографія] / Белінська Я.В. – К.: НАУ, 2007. – 372 с.
8. Береславська О.І. Валютна політика України: теорія та практика: монографія / О.І. Береславська; Держ. податк. адмін. України [та ін.]. – Ірпінь: Нац. ун-т ДПС України, 2010. – 330 с.
9. Береславська О.І. Монетарні важелі регулювання економічного циклу /Фінансова інфраструктура України : стан, проблеми та перспективи розвитку: монографія / [В.Опарін, В.Федосов, С.Львовчкін та ін.]; за заг. ред. В.Опаріна, В.Федосова. – К.: КНЕУ, 2016. 695 с. – С.135-165.
10. Береславська О.І. Цільові режими грошово-кредитної політики та перспективи запровадження інфляційного таргетування в Україні : монографія /Механізм грошового та фондового ринків і їх вплив на розвиток економіки України : монографія / [за ред. чл.-кор. НАН України А. І. Даниленка]. – К. : Фенікс, 2008. – Т. 2.– С. 66–82.
11. Бернстайн П. Фундаментальные идеи финансового мира: Эволюция / Бернстайн П.; [пер. с англ.]. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2009. – 247 с.

12. Білорус О.Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток: (Системні маркетингові дослідження) / О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко. – К.: МАУП, 2005. – 492 с.
13. Білоцерківець В.В. Нова економіка: сутність та генеза: монографія / В.В. Білоцерківець, А.В. Лященко. – Д.: Січ, 2007. – 221с.
14. Боди З. Финансы: уч. пос. / З. Боди, Р. Мертон; [пер. с англ.]. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2008. – 592 с.
15. Бьюкенен Дж. Границы свободы. Между анархией и Левиафаном / Бьюкенен Дж.; [пер. с англ.]. – М.: Таурис Альфа, 1997. – 560 с.
16. Бюджетна система: підруч. / за наук. ред. В. М. Федосова, С. Ю. Юрія. – Тернопіль, Економічна думка, 2012. – 871 с.
17. Бюджетна система: підруч. / за заг. ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 624 с.
18. Василик О. Д. Теорія фінансів: [підруч.] / Василик О. Д. – К.: НІОС, 2000. – 416 с.
19. Габбард Р. Глен. Гроші, фінансова система та економіка: [підруч.] / Габбард Р. Глен; [пер. з англ.; наук. ред. пер. М. Савлук, Д. Олесневич]. – К.: КНЕУ, 2004. – 889 с.
20. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: [монографія] / Гаманкова О. О. – К.: КНЕУ, 2009. – 283 с.
21. Говорушко Т. А. Страхування : навч. посіб. / Т. А. Говорушко. –К. : Ліра-К, 2014. –328 с.
22. Гордей О.Д. Фінансове забезпечення рівня життя населення : [монографія]/ О. Д. Гордей // НУДПСУ. – Ірпінь, Вид-во НУДПСУ, 2012. – 365 с.
23. Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств: практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. –Суми : Університетська книга, 2015. – 285 с.
24. Гроші та кредит: підруч. / М.І. Крупка, М.С. Мрочко, Б.М. Вишивана та ін.; [за ред. д-ра екон. наук., проф. М.І. Крупки]. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка. – 2011. – 420 с.
25. Демянишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: монографія / Демянишин В. Г. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 496 с.
26. Еш С.М. Ринок фінансових послуг: підручник. / С.М. Еш – Київ: ЦУЛ, 2015. – 420 с.
27. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках : навч. посіб. / С. Б. Єгоричева.–К. : Ліра-К, 2014. –292 с.

28. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. — К.: Знання, 2007. — 1072 с.
29. Зимовець В. В. Державна фінансова політика економічного розвитку: [монографія] / Зимовець В. В. — К.: НАН України, Ін-т екон. та прогнозув., 2010. — 356 с.
30. Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований / [под. ред д-ра экон. наук А. А. Гриценко]. — Х.: Форт, 2008. — 928 с.
31. Інновації у фінансовій сфері: монографія [В.М. Опарін, Т.В. Паєнко, В.М. Федосов, та ін.]; за заг. ред.. В.М. Опаріна. — К.: КНЕУ, 2013. — 444 с.
32. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Кейнс Дж.М.; [пер. с англ.]. — М.: Ексмо, 2007. — 960 с. — (Антология экономической мысли).
33. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств / Кізіма Т. О. — К.: Знання, 2010. — 63 с. — (Бібліотечка товариства «Знання». Серія «Економічна». — 2010. — № 1).
34. Ключко Л.А. Фінансова стійкість банків: теорія та методика оцінки: монографія / Л. А. Ключко. — Ірпінь, Вид-во НУДПСУ, 2013. — 246 с.
35. Кнейслер О. В. Ринок перестраховування України : теоретико-методологічні доміанти формування та пріоритети розвитку: [монографія] / Кнейслер О. В. — К.: ЦУЛ, 2012. — 416 с.
36. Коваленко В. В. Кредитний ринок України: проблеми та перспективи розвитку / В. В. Коваленко // Regionaleconomicsandmanagement. — 2015.— №3 — С. 79-82.
37. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика: навч.посіб. / Д. І. Коваленко. —К. : ЦУЛ, 2013. —578 с.
38. Коваленко Ю. М. Інституціалізація фінансового сектору економіки: [монографія] / Юлія Михайлівна Коваленко; Національний університет ДПС України. — Ірпінь, 2013. — 608 с.
39. Коваленко Ю. М. Інструментарій дослідження трансформацій у фінансовій діяльності / Ю. М. Коваленко // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — № 4 (154). — С. 51–58.
40. Коваленко Ю. М. Інформаційна асиметрія та моральний ризик у фінансовій діяльності: проблеми та способи подолання / Ю. М. Коваленко // ScienceRise: Scientific Journal.. — Kharkiv: SPC PC «Technology Center», 2015. — Vol. 3/3 (8). — P. 20 – 25.
41. Коваленко Ю. М. Управління фінансовими інвестиціями [навч. посіб.] / Ю. М. Коваленко; Національний університет ДПС України. — Ірпінь, 2010. — 350 с.
42. Козюк В. Монетарні засади глобальної фінансової стабільності: [монографія] / Козюк В. — Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. — 728 с.

43. Колб Р.В. Финансовые институты и рынки: учеб. / Р.В. Колб, Р.Дж. Родригес; [пер. 2-го амер. изд.]. – М.: Дело и Сервис, 2003. – 688 с.
44. Комплексна програма розвитку фінансового сектора України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.
45. Корнеєв В.В. Управління кредитними та інвестиційним потоками на ринках капіталу / Корнеєв В.В. – К.: НДФІ, 2003. – 376 с.
46. Корнеєв В. В. Фінансові посередники як інститути розвитку: [монографія] / Корнеєв В. В. – К.: Основа, 2007. – 192 с.
47. Кужелєв М.О. Концептуальні основи розвитку корпоративних відносин: [монографія] / М.О. Кужелєв. – Донецьк: «Східний видавничий дім», 2012. – 260 с.
48. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб./ С. А. Кузнецова. – К.: Ліра-К, 2014. – 400 с.
49. Леонов Д. Ринок фінансових послуг: парадигма євроінтеграції: Монографія / Леонов Д., Львовчкін С., Хоружий С.; за наук. ред. В. М. Федосова. – К.: УІРФР, 2008. – 848 с.
50. Лук'янов В.С. Сучасні фінансові ринки / В.С. Лук'янов. – К. : Знання, 2013. – 479 с.
51. Мандельброт Б. (Не)послушні ринки: фрактальна революція в фінансах / Мандельброт Б., Хадсон Р. Л.; пер. с англ. – М.: Изд. Дом «Вильямс», 2006. – 400 с.
52. Миркин Я.М. Англо-русский толковый словарь по финансовым рынкам. Свыше 13 000 терминов / Я.М. Миркин, В. Я. Миркин. — [2-е изд., доп. и перераб.]. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. — 778 с.
53. Мировая экономическая мысль. Сквозь призму веков: в 5 т. / [научно-ред. совет Фетисов Г. Г. (сопред.) [и др.]]. – М.: Мысль, 2005.
54. Мишкін Ф. С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Мишкін Ф. С.; [пер. з англ. С. Панчишин, Г. Стеблій, А. Сташишин]. – К.: Основи, 1998. – 963 с.
55. Міщенко В.І. Вдосконалення інституційних засад забезпечення стабільності функціонування фінансового сектору України / В.І. Міщенко, В.В. Крилова, М.В. Ніконова та ін. – К.: ЦНД НБУ, 2012. – 87 с.
56. Міщенко В.І. Роль і функції монетарного трансмісійного механізму в забезпеченні цінової стабільності// Фінанси України. – 2015. – № 1. – С. 29–46.
57. Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. – К.: Знання, 2010. – 532 с.

58. Науменкова С.В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури: монографія / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. – К.: Університет банківської справи, Центр наукових досліджень Національного банку України, 2009. – 384 с.
59. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підручник / О.О. Непочатенко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 504 с.
60. Онишко С.В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку: [монографія] / Онишко С.В. – К.: Ін-т екон. прогнозування НАН України, 2004. – 434 с.
61. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): [монографія] / Опарін В.М. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
62. Основи стійкого розвитку: навч. посіб. / За заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 654 с.
63. Пересада А.А. Фінансові інвестиції: підруч. / А.А. Пересада, Ю.М. Коваленко. – К.: КНЕУ, 2006. – 728 с.
64. Пилипів В.В. Управління відтворенням територіальних економічних систем у фінансовому просторі [монографія]. – К.: РВПС України НАН України, 2011. – 400 с.
65. Податкова система : Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.]; за ред. В.Г. Баранової. – Одеса: ВМВ, 2014. – 344 с.
66. Прасолова С.П. Банківські операції: навч. посіб. / С.П. Прасолова. – К.: ЦУЛ, 2013. – 568 с.
67. Проектне фінансування: Підручник / Пересада А.А. та ін. – К.: КНЕУ, 2005. – 680 с.
68. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів : монографія / [за заг. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко]. – Ірпінь : Вид-во НУДПСУ, 2016. – 452 с.
69. Реформування податкової системи: сучасні виклики та орієнтири: монографія/ авторський колектив; за заг. ред. П.В. Пашка, Л.Л. Тарангул. – К.: ТОВ «Новий друк», 2015. – 570 с.
70. Ризики посткризового розвитку фінансового сектору України: джерела, оцінки, інструменти стабілізації. – К.: НІСД, 2013. – 43 с.
71. Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції : монографія / наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н.М. Внукова. – Х.: ТО Ексклюзив, 2014. – 218 с.

72. Савчук Н.В. Бюджетні пріоритети України у контексті суспільного вибору: монографія / Н.В. Савчук. – К.: КНЕУ, 2014. – 325 с.
73. Сідельникова Л.П. Податкова система : навч. посіб. / Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. – 2-ге вид. перероб. і доп. –К.: Ліра-К, 2013. –604 с.
74. Смагін В.Л. Формування та розвиток фінансового ринку в умовах трансформації економіки: [монографія] / Смагін В.Л. – К.: КНЕУ, 2008. – 232 с.
75. Сорос Дж. Алхимия финансов; Рынок: как читать его мысли / Сорос Дж.; [пер. с англ.]. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 415 с.
76. Стиглиц Дж. Глобализация: тревожные тенденции / Стиглиц Дж.; [пер. с англ. Г. Г. Пирогов]. – М.: Мысль, 2003. – 300 с.
77. Стійкість фінансових ринків України та механізми її забезпечення / [О.І. Барановський, В.Г. Барановська, Є.О. Бублик та ін]; за ред. д-ра екон. наук. О.І. Барановського; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 492 с.
78. Страхування [Підручник] / За ред. В.Д. Базилевича. – К.:Знання, 2008.
79. Теорія фінансів: підруч. / [П.І. Юхименко, В.М. Федосов, Л.Л. Лазебник та ін.]; под ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. – К.: ЦУЛ, 2010. – 576 с.
80. Фінанси: [підруч. / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова]. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
81. Фінансовий механізм структурної модернізації економіки України: [монографія / за заг. ред. С.В. Онишко, В.П. Унінець-Ходаківської]. – Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2013. – 606 с.
82. Фіскальна консолідація: макроекономічні проблеми та інституціональні засади: монографія [за заг. редакцією Тарангул Л.Л.] / НДІ фінансового права. – К.: Алерта, 2013. – 496 с.
83. Шарп У. Инвестиции / Шарп У., Александер Г., Бэйли Дж.; пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1999. – XII, 1028 с.
84. Шинази Г. Дж. Сохранение финансовой стабильности / Г. Дж. Шинази. – МВФ: Управление внешних связей, 2005. – 27 с.
85. Школьник І.О. Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку: [монографія] / Школьник І.О. – Суми: ВВП «Мрія-1» ЛТД., УАБС НБУ, 2008. – 348
86. Claessens S. Global Banking Regroups / S. Claessens, J. A. Marchetti // Finance&Development. – 2013. – Vol. 50. – № 4. – p. 14–17.

87. Demirgüç-Kunt A. The Evolving Importance of Banks and Securities Markets [Электронный ресурс] / A. Demirguc-Kunt, E. Feyen, R. Levin. – Working Paper. – 2012. – № 18004. – Режим доступа: <http://www.nber.org/papers/w18004>.
88. Dodd F. What Are Money Markets? [Электронный ресурс] / F. Dodd // Finance & Development. – 2012 (June). – Vol. 49. – № 2. – Режим доступа: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2012/06/pdf/basics.pdf>.
89. Fischer S. The Importance of Financial Markets in Economic Growth [Электронный ресурс] / S. Fischer. – Режим доступа: <http://www.iie.com/fischer/pdf/fischer081103.pdf>.
90. Goldstein M. An Evaluation of Proposal to Reform the International Financial Architecture / Goldstein M. – Monterey, California, 2000. – 51 p.
91. Greenspan A. The Map and the Territory: Risk, Human Nature, and the Future of Forecasting / Greenspan A. – New York: Penguin Press, 2013. – 400 p.
92. Keynes J. M. Alternative Theories of the Rate of Interest / J. M. Keynes // Economic Journal. – 1937. – Vol. 47. – № 186. – p. 241–252.
93. Keynes J. M. The Process of Capital Formation / J. M. Keynes // Economic Journal. – 1939. – Vol. 49. – № 195. – p. 569–574.
94. Krugman P. The Return of Depression Economics and the Crisis of 2008 / Krugman P. – N.Y.: W. W. Norton, 2008. – 224 p.
95. Lin J. Y. Toward a Theory of Optimal Financial Structure / J. Y. Lin, X. Sun, Y. Jiang // World Bank Policy Research Working Paper Series. – 2009. – № 5038. – p. 1–29.
96. Lo E. Risk Management for Hedge Funds: Introduction and Overview / E. Lo // Financial Analysts Journal. – 2005. – November-December. – p. 16–33.
97. Oura H. Banks on the Treadmill [Электронный ресурс] / H. Oura, L. Schumacher // Finance&Development. – 2013. – Vol. 50. – № 2. – Режим доступа: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2013/06/oura.htm>.
98. Patat J.-P. La Stabilité financière, nouvelle urgence / J.-P.Patat // Problemes economiques. – P., 2001. – № 2703. – p. 22–27.
99. Ross L. Finance and Growth: Theory and Evidence / L. Ross // Working Papers. – 2004. – № 10766. – p. 865–934.
100. Stiglitz J. E. Freefall: America, Free Markets, and the Sinking of the World Economy / Stiglitz J. E. – New York: W.W. Norton & Co., 2010. – 361 p.
101. Stiglitz J. E. Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress [Электронный ресурс] / J. E. Stiglitz, A. Sen, J.-P. Fitoussi. – Режим доступа: stiglitz-sen-fitoussi.fr/en.

102. Taleb N. N. Antifragile: Things That Gain from Disorder / Taleb N. N. – New York: Random House, 2012. – 713 p.

103. Wray L. R. The Rise and Fall of Money Manager Capitalism: A Minskian Approach / L. R. Wray // Cambridge Journal of Economics. – 2009. – Vol. 33. – № 4. – p. 807–827.

Голова фахової атестаційної комісії
